

A Lengyel Kulturális Központban

A legrégebb kulturális centrum, a Lengyel Kultúra, több mint húsz éve kezdte meg működését Budapesten a Váci utcában. 1964-ben költözött a Nagymező utca és a Népköztársaság útja sarkán található modern, összkomfortos helyiségekbe. Stanislaw A. Sochackival, az intézmény igazgatójával beszélgettem.

— Hány munkatárssal dolgozik a Lengyel Kultúra?

— Öten vagyunk: lengyelek három és két magyar. Számos társadalmi aktivistánk is van a fővárosban és vidéken, a népfrentbizottságokban, a TIT-ben, iskolákban, művelődési házakban, főiskolákon, egyetemeken.

— Hogyan foglalná össze az intézmény tevékenységét?

— Kettős feladatunk: Lengyelország mai életének bemutatása és a magyar—lengyel barátság ápolása — természetesen szorosán összekapcsolódik. A két nép barátságának hagyományait a történesek eddig még csak részben dolgozták fel, ezért a Kultúra igyekszik tudományos kutatómunkákat kezdeményezni és támogatni. Például évek óta foglalkozunk a magyar—lengyel forradalmi kapcsolatokkal. 1919-ben két lengyel zászlóalj harcolt a Tanácsköztársaságért. A magyar forradalmi kormány támogatta az itteni lengyeleket, kiadták lengyelül a Vörös Újságot, lengyel nyelvű könyveket adtak ki.

Az egyetlen külföldi képviselő, amely a Tanácsköztársaság kikiáltása után Magyarországon maradt, a lengyel volt. A második világháború alatt magyar partizánok harcoltak Lengyelországban. A háború elején 140 ezer lengyel menekült kapott menedéket itt, és a magyar munkások, parasztok, értelmiségiek sokukat átsegítették a nyugati frontokra, ahol tovább harcolhattak. Noha ma is sok akkori lengyel menekült él Magyarországon, ezeket a kapcsolatokat kevesen ismerik.

— Hogyan szolgálják a mai lengyel kultúrát?

— Széles baráti körünknek köszönhető, hogy havonta harminc-negyven programot: kiállítás, szimpozium, előadást, találkozót, filmvetítést, vetélkedőt, műsoros estét tudunk rendezni — az egész országban.

A lengyel képzőművészek közül bemutattuk például *Tadeusz Kulisiewiczet*, *Eanon Liberskit*, *Zofia Mrózt*, *Jerzy Kolaczo*t, *Eva Wieczoreket*. Évente huszonöt-harminc képzőművészeti kiállítást rendezünk. A magyar művészek lengyelországi élményeiket megörökítő képeket mutatnak be. Eddig huszonkét ilyen kiállításunk volt.

Igyekszünk minél többet bemutatni a lengyel irodalomból. Könyvankétokat, irodalmi esteket tartunk. Volt estünk *Broniewski* műveiből, tavaly bemutattuk *Norwidot*, volt *Leopold Sztaj-* és *Lesz-mian-estünk*, később *Rózewicz-est* és három krakkói költő: *Nowák*, *Szliwiak* és *Kawinsky* estje. Nagy segítséget jelent számunkra a magyar irodalmárok, műfordítók munkája. Körülbelül húsz kitűnő műfordítóval tartunk állandó kapcsolatot. Csak példaként említek néhány nevet: *Bába Mihály*, *Elbert János*, *Fodor András*, *Kerényi Grácia*, *Marsall László*, *Pákozdy Ferenc*, *Radó György*, *Sebők Éva*, *Weöres Sándor*, s a fiatalabbak közül *Kiss Csaba* és *Kovács István*. Számos magyar előadóművész vesz részt rendszeresen munkánkban. Itt is kialakult egy mintegy tizenöt tagú gárda: *Bodor Tibor*, *Kohut Magda*, *Kozák András*, *Latinovits Zoltán*, *Ronyecz Mária* nevét említeném, szintén csak példaképp.

Tavaly öt kamarahangversenyt rendeztünk ameyen tizennégy mai lengyel zeneszerző — köztük *Penderecki*, *Lutoslawski*, *Bacewicz*, *Twardowski*, *Luciuk* — tizenkilenc művét mutattuk be, magyar előadók tolmácsolásában. Bemutattuk magyar zeneszerzők műveit is. Így bizonyos zenei konfrontáció alakulhatott ki.

Körülbelül hétszáz filmünk van. Elsősorban rövidfilmek: dokumentum- és kísérleti filmek. Vetítéseink — havonta átlagosan tíz-tizenöt — általában sikeresek. Rendszeresen járnak hozzánk filmeket nézni iskolák, s nemegyszer óvodások számára is rendezünk vetítéseket.

— Úgy tudom, a nyelvtanfolyamokat is sokan látogatják.

— Évente körülbelül háromszáz-an íratkoznak be, rendszerint olyanok, akik Lengyelországba szándékoznak utazni, vagy a munkájukhoz szükséges a lengyel nyelvtudás. Húsz év alatt mintegy száználcvan tettek sikeres államvizsgát.

— Melyek a fontosabb új programok?

— *Kopernikusz ötszázadik születésnapja tiszteletére* — összefogva az MTA által erre az alkalomra szervezett bizottsággal — számos előadást és kiállítást rendezünk. Ezzel kapcsolatban persze szó esik a lengyel tudomány újabb eredményeiről is. Nagy kiállítást rendezünk magyar festők, művészek *Kopernikusz*nak szentelt munkáiból. Márciusban *Lakitelken* és *Komlón* volt lengyel hét, áprilisban *Kiskunfélegyházán*. Debrecenben hangversenyt rendeztünk és vetélkedőt; nagyobb programsorozatot szerveztünk Győr-Sopron megyében.

— A Budapesten működő kulturális központok egy része önálló, a mellette működő, emléktárgyakat, népművészeti, iparművészeti cikkeket, könyveket, hanglemezeket árusító bolt bevételéből tartja fenn magát. Így van a Lengyel Kulturális is?

— Nem, a mi boltunk, csak a kulturális propaganda egyik eszköze. Jóval később is jött létre, mint maga a kulturális központ, öt esztendeje.

— Milyen a bolt forgalma?

— Legjobban az ipar- és népművészeti tárgyak fogynak. Magyarországon kevés a fehérfa, az ebből készült dísz tárgyak kelen-dőek. Hasonló a helyzet a bőraru-

val. Fokozódik a kereslet a hanglemezek és a tudományos kiadványok iránt. Különösen keresik a modern lengyel komolyzenei lemezeket — elsősorban *Penderekit* — és az európa-szerte ismert lengyel beat-zenekarok lemezeit is. Plakátokat alig egy éve árusítunk — elsősorban a fiatalok veszik. Kapósak a képzőművészeti albumok. Az itt élő lengyelek sok új-ságot vásárolnak, de a magyarok is.

— Körülbelül hány lengyel él Magyarországon?

— Nehéz megmondani, mert nem alkotnak összefüggő kolóniát. Összesen öt-hatezren lehetnek, köztük vannak magyar állampolgárok is. Az ő összefogásukra alakult tizenkét esztendeje a *Bem József Magyarországi Lengyel Kulturális Egyesület*.

— Milyen a kapcsolatuk a varsói magyar kulturális központtal?

— Lengyelországban a Magyar Kulturális Intézet huszonkét éve működik. Kapcsolatunk inkább baráti, mint szervezeti, hiszen a munkánk különböző. De nem ritkán cserélünk tapasztalatokat és közös munkáink is vannak. Például a mi tapasztalataink alapján rendez mostanában zenei esteket a varsói Magyar Kultúra. Közös munka volt a magyar—lengyel fegyverbarátságot feldolgozó *Együtt a harcban* című kiállításunk.

— Mit tart a legfontosabb új tapasztalatnak?

— A tíz évvel ezelőtt még gyümölcsöző módszerek már nem válnak be. Ma a különböző rétegeknek rendezett kamara-jellegű összejövetelek kedveltebbek. Magyarországon a *kubmozgalom* most kezd fejlődni, nekünk e téren már vannak otthoni tapasztalataink. Igyekszünk kapcsolatot és együttműködési lehetőséget találni a szaporodó ifjúsági és iskolai klubokkal.

Varjas Endre